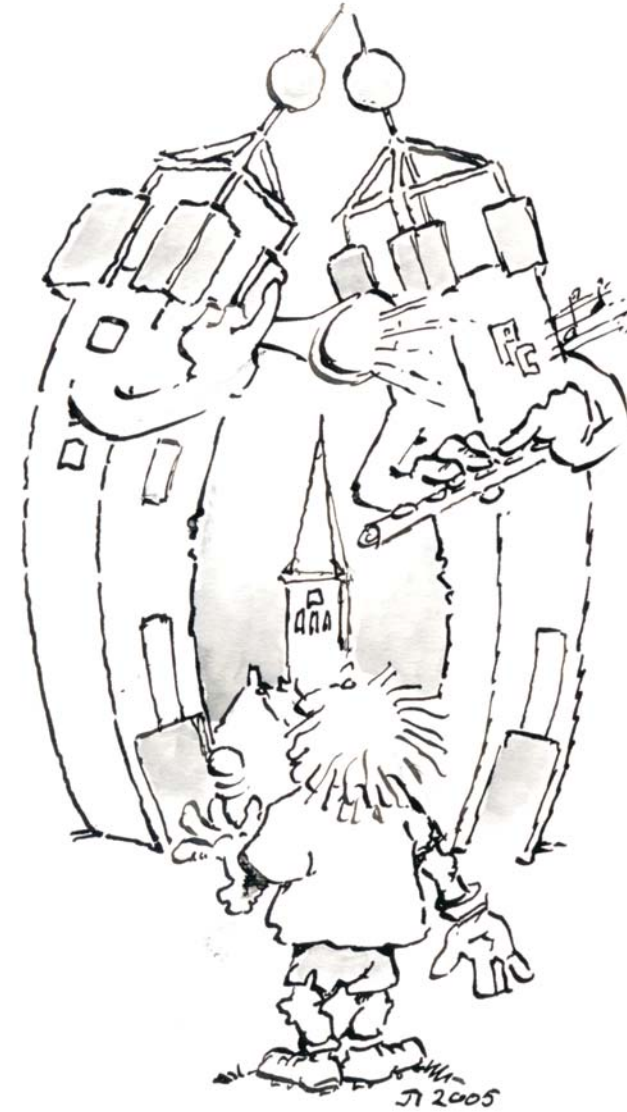

De vrolijke Twin Towers van Franeker

Wat zijn, naast vrolijkheid, de overeenkomsten tussen kaatsen en fluiten? De dikke Van Dale geeft wel een dozijn betekenissen van het werkwoord fluiten. Maar bijvoorbeeld een voorinse die de bal van de opslager alleen maar hoort fluiten, die betekenis zit er nu net niet bij. Wel schijnt in sommige streken van het land fluiten “veel drinken” te betekenen. Daarbij spreken we in Friesland eerder van “blazen”; maar goed, de tweede parallel met de kaatssport is er. Dan kun je verder nog denken aan “fluitend de finale bereiken”, of “fluitend een omloop verder komen”. Met twee vingers in de neus dus.

En dan is er nog die andere betekenis: de toeschouwers begonnen te fluiten. Nu zal het kaatspubliek zich niet snel tot dergelijk onsportief gedrag verlagen, maar soms vragen de omstandigheden erom dat het publiek zich wél met kwesties bemoeit. Ik denk bij voorbeeld aan de PC van 2003, toen op het moment suprême in de halve finale een ijscoboer luidruchtig zijn waar begon te venten op de bovenlijn. Daar waar nu juist een hypernerveuze Rutmer van der Meer tevergeefs trachtte de bal naar het vijandige perk te dirigeren. Maar torens die fluiten? Het lijkt op een natuurverschijnsel dat in Franeker de proporties van een heuse tsunami heeft aangenomen. 2004 Was het jaar van de fluitende PC-torens. Daar waar de bal het hart raakt, raken de torens de ziel van Franeker.

Je zult maar van plan zijn het monumentale pand aan de Voorstraat nr. 75 te kopen. Een voormalige professorenwoning. Sterker nog, in dit pand moet haast wel de rector magnificus van de academie in de tijden van het Friesch Atheen hebben gewoond. Goed, je richt het in, laat dubbele beglazing aanbrengen als het er al niet in zit en nog kun je 's avonds niet slapen van de herrie. Het zijn niet de geesten van de Franeker “Loskoppen” die door de stad waren, maar het is de wind in de torens, die de Permanente Commissie aan de gemeenschap van Franekeradeel schonk ter ere van haar 150-jarig bestaan in 2003. Niet een dronken René Descartes of Pieter Stuyvesant op weg naar een studentewardshûs, maar gewoon een natuurverschijnsel. Om gek van te worden, toch? Onmiskenbaar is het zo dat het Sjúkelân aan aanzien

Cartoon Jan Tromp

heeft gewonnen door plaatsing van de beide torens. De torens van Martinistad hoeven nu niet meer naar dat schiedboek te worden verwezen, wanneer ze een autochtoon vragen veldje voor het jaarlijkse spektakel afspeelt, dat PC heet. Het hield de stad van Wimbledon, ons Old Trafford, ligt nu netjes veldje voor het bolwerk, aan westelijke zijde nog steeds geflankeerd door het studentencafé van het land, de Bogt fen Guné. Baukje Wytma “hijr rekket de bal it hert” kan de verwarring zorgen. Zouden die rare Friezen dan niet beter om met een racket en een bal op loslopend wild jagen?

Tussen de Franekers en de Twin Towers wil hield de stad te worden. Aan de bedoelingen van de Permanente Commissie te twijfelen. De heren dachten zich echt uit te laten over het plan opvatten voor dit geschenk ter ere van de stad van het oudste sportevenement in het land. Maar o, de torens van Franekers. Bij hen doe je het niet snel goed. Het is niet genetisch aangetast als het is door dat gigantische torens de eeuwen heen. Geen Friesch Atheen meer. De stad van de hoofdstad geworden. En als “de kaatsstad” uitgegroeid is als voorzitter Sieds Rienks van de Leeuwarder. Straks blijven alleen de Agrarische Dagen over. De torens eisten sommigen al gauw. Want die dingen zijn niet te stoppen (is ie weer!). Uit de kluiten gewassen “pispalen”. De stad recht te doen: er zijn vanaf het begin o, de torens monumentale torens geweest. Zoals een plaats van de stad schitterend vindt. Hij woont er te ver af om de stad van fluitende geluid dat de torens bij wind van de stad te bepaalde richting maken. De architect vindt het niet goed. Er zit niets anders op dan dat hij met een veldje van de stad bij de familie De Jong of de familie Cuperus aan de Voorstraat. Hij moet er de nacht maar eens doornemen wanneer de wind van een bepaalde kracht is en de stad waait. Kan hij met eigen oren horen hoe erg het is van de PC-torens heeft. Of zijn het eigenlijk allemaal klokkendieven?

Wio Joustra

Cartoon Jan Tromp

heeft gewonnen door plaatsing van de beide torens. Bezoekers aan de Martinistad hoeven nu niet meer naar dat schapenweitje te worden verwezen, wanneer ze een autochtoon vragen waar zich toch dat vreemde jaarlijkse spektakel afspeelt, dat PC heet. Het heilige der heiligen, ons Wimbledon, ons Old Trafford, ligt nu netjes verscholen tussen torens en bolwerk, aan westelijke zijde nog steeds geflankeerd door het oudste studentencafé van het land, de Bogt fen Guné. Alleen de fraaie spreuk van Baukje Wytsma “hji rekke de bal it hert” kan nog wel eens voor verwarring zorgen. Zouden die rare Friezen dan toch, tegen alle regels in, met een racket en een bal op loslopend wild jagen?

Tussen de Franekers en de Twin Towers wil het maar geen echte liefde worden. Aan de bedoelingen van de Permanente Commissie hoeft niemand te twijfelen. De heren dachten zich echt uit te sloven voor de stad toen ze het plan opvatten voor dit geschenk ter ere van het 150-jarig bestaan van het oudste sportevenement in het land. Maar oh, die ondankbare Franekers. Bij hen doe je het niet snel goed. Het is een wantrouwig volkje, genetisch aangetast als het is door dat gigantische verlies aan status door de eeuwen heen. Geen Friesch Atheen meer. Destijds net niet Friese hoofdstad geworden. En als “de kaatsstad” uitgedaagd door zo’n parvenu als voorzitter Sieds Rienks van de Leeuwarder Kaatsclub Sonnenborgh. Straks blijven alleen de Agrarische Dagen over. Dus slopen die torens, eisten sommigen al gauw. Want die dingen zijn toch “een aanfluiting” (daar is ie weer!). Uit de kluiten gewassen “pispalen”, riepen anderen. Maar, om de stad recht te doen: er zijn vanaf het begin ook voorstanders van de monumentale torens geweest. Zoals een plaatselijke oud PC-koning, die ze schitterend vindt. Hij woont er te ver af om last te hebben van het fluitende geluid dat de torens bij wind van een bepaalde kracht en uit een bepaalde richting maken. De architect vindt het allemaal wat ver gezocht. Er zit niets anders op dan dat hij met een veldbedje onder de arm aanbelt bij de familie De Jong of de familie Cuperus aan het begin van de Voorstraat. Hij moet er de nacht maar eens doorbrengen. Natuurlijk wanneer de wind van een bepaalde kracht is en uit een bepaalde richting waait. Kan hij met eigen oren horen hoe erg het wel niet is dat Franeker PC-torens heeft. Of zijn het eigenlijk allemaal windvanen, die klokkendieven?

Wio Joustra

Ongewenste geluiden rond het Sjúkelân

Rond de PC-torens is enig rumoer ontstaan. Bij een storm is niet enkel gebulder, maar zijn ook andere - ergernis verwekkende - geluiden te horen.

REIN HOFSTRA
architect

Eerst maar even de actualiteit. In een interview in de LC heb ik tegenover de verslaggever gesproken over een weinig voorkomende storm uit het zuidoosten. In de krant werd ongelukkig genoeg gerept van weinig voorkomende harde wind uit het zuidwesten. De krant heeft gerectificeerd, maar de heer Bouma (ingezonden 12 januari) gaat desondanks uit van de verkeerde feiten en voegt daar nog een en ander aan toe.

Tot mijn spijt ontkom ik er dus niet aan een paar zaken tegen te spreken en de feiten –zo nuchter mogelijk– op een rij te zetten. Er is meermalen geklaagd over knerpemde, schurende geluiden tijdens storm, cq. zeer harde wind. Van de vanen, die door alle betrokkenen als boosdoeners werden gezien, zijn toen de lagers gecontroleerd en opnieuw gesmeerd.

Bij een volgende storm waren opnieuw bijgeluiden hoorbaar en zijn (met behulp van een man in een kraanbak) de bevestigingen van de gouden bollen gecontroleerd. Ook zij bleken niet de oorzaak, zoals nadien

tijdens zwaar weer kon worden vastgesteld.

In samenspraak met het PC-bestuur en de aannemer zijn de vanen (voorlopig) van de torens verwijderd. Het schurende geluid werd sindsdien niet meer gehoord. De vanen zullen van een andersoortig lager worden voorzien en op de begane grond worden getest. Daarna worden ze herplaatst.

Fluittonen werden met name ook vastgesteld tijdens de storm eind oktober 2004. De wind woei toen zeer hard uit het zuidoosten, maar ook nadien, onder andere tijdens de storm van vorig weekend was er gefluit. Ik heb het met eigen oren gehoord.

In samenwerking met een gespecialiseerd bureau wordt onderzocht of de veronderstelde veroorzakers (de transroosters) kunnen worden behandeld of dat anderszins een oplossing kan worden gevonden.

De torens op het Sjúkelân staan er ter ere van de PC. De jury van de ‘Vredeman De Vries-prijs’ vond ze ‘stedenbouwkundig uiterst interessant en architectonisch voorbeeldig gedetailleerd’. Die spraakmakendheid streven we graag na. Het andere, letterlijk ‘spreken’ zeker niet. Laat daarom duidelijk zijn dat aan het probleem wordt gewerkt. Daarmee zullen we doorgaan totdat het euvel is verholpen en ‘knerpen’ en ‘fluiten’ tot het verleden behoren.

Uit de *Leeuwarder Courant* van 14 januari 2005